

'Mari Catúfols' des de l'ànima

“Una lectura és sempre el regne de la paraula, un acte d'intimitat i de complicitat.” Amb aquestes paraules, Antònia Picazo, responsable d'activitats culturals de la SGAE, presentava a València el cicle de lectures dramatitzades “Autors per directors”, on han participat ja els valencians Sigfrid Monleon i Rafa Montesinos. L'encarregada de tancar aquest cicle serà Rosa Vergés el proper dilluns 29 de maig a les 19.30 h. *Mari Catúfols*, d'Isa Tròlec, ha estat l'obra escollida per la directora catalana, una novel·la que s'ajusta a la perfecció a aquest acte íntim de què parlava Picazo. Com explicava Joan Fuster al pròleg de la novel·la, Isa Tròlec –pseudònim de Joan Mengual– realitza “una inflexió torbadora i fins i tot patètica” amb una història composta de petits detalls “que van de la pinzellada descriptiva a la insinuació psicològica”.

L'única cosa en comú que buscava la SGAE en aquests directors era que hagueren dirigit un llargmetratge. Sense adonar-se'n, però, tots tres han trobat un altre nexa que actua com a fil conductor d'aquest cicle: la soledat. Montesinos, amb *Primer Plano*, d'Alejandro Jornet, i Monleon, amb *Bartleby, el escribiente*, adaptat per José Sanchis Sinisterra a partir del relat homònim de Herman Melville, han optat també per obres que, en major o menor mesura, tracten el tema de la soledat com a part integrant de la condició humana.

En el cas de *Mari Catúfols* aquesta soledat ve marcada per la soledat física però també psicològica. La història d'una dona, una xiqueta, que ha viscut més de trenta anys en una caleta a vora mar ens ve presentada per un relat ple de lirisme, difícil d'adaptar segons l'actriu que li donarà veu, la valenciana Pepa López. “Volíem mantindre la poètica de Joan, i per això, hem realitzat una selecció de passatges en compentes d'una adaptació.”

Amb “Autors per directors”, la SGAE de València pretén jugar amb la singularitat del teatre proposant el repte de dirigir una lectura dramatitzada a directors de cinema. La directora catalana Rosa Vergés tanca aquest cicle el proper dilluns 29 amb ‘Mari Catúfols’, del valencià Isa Tròlec.

Homenatge a Isa Tròlec. La directora Rosa Vergés considera que Isa Tròlec –o Joan Mengual– va tenir un paper molt important en la literatura valenciana. Aquesta és, doncs, una manera de retre-li homenatge, alhora que de reivindicar-lo. “A ell li hauria agradat sentir la *Mari Catúfols*, sentir-se a ell mateix al cap i a la fi –explica Pepa López–. Allà on estiga, va per a ell.”

Rosa Vergés no s'ha limitat a preparar una lectura dramatitzada. Amb Pepa López al seu costat, la directora busca recrear tota l'atmosfera de la novel·la, tant el lirisme del relat com l'acurada estètica de l'edició. Per aquest motiu, a la lectura dramatitzada hi participen també el pianista Maurici Villavechia, que acompanyarà la Pepa en alguns passatges, i el cuiner Daniel Aixelà, que recrearà els aromes de la terra de la *Mari Catúfols*.

Pepa López assegura que quan va llegir aquesta obra –poc després que es

publicara l'any 1978–, li va “arribar de seguida”. “Va ser la literatura de Mengual, però també el fet de sentir-lo com una cosa molt nostra, dels valencians.” Les novel·les d'Isa Tròlec sempre han tingut una clara referència a la seua terra. Joan Mengual va publicar un total de cinc novel·les. Un escriptor que va irrompre amb força en el panorama de la literatura en català el 1976 amb *Ramona Rosbif*, guardonat amb el premi Andròmina dels Premis Octubre. Un any després va rebre el premi Ciutat d'Alacant amb *Mari Catúfols*.

Una decisió molt personal. És la primera vegada que Rosa Vergés s'enfronta amb la direcció d'una lectura dramatitzada. “És una manera molt senzilla d'aproximar-se a una obra –explica Vergés–. Des del principi em va semblar una molt bona idea.” I des del principi va pensar també en la novel·la d'Isa Tròlec com l'obra que escolliria per dur a terme aquest projecte. “Volia que fóra un autor valencià –explica la directora– i pràcticament mentre m'ho estaven proposant ja estava pensant en la *Mari Catúfols*.” De fet, la relació entre la directora i aquesta novel·la ja venia de lluny, com també li passà a Pepa López. “A més de ser una gran actriu, la Pepa López coneix molt bé el personatge i li té una gran estima. I a més, és valenciana. Per tot açò li vaig demanar de participar-hi”, explica Rosa Vergés.

A l'esquerra, Rosa Vergés. A la foto de la dreta, alguns participants d'"Autors per directors". De dreta a esquerra, Rafa Montesinos, Sigfrid Monleon, Isabel Carmona, Alejandro Jornet, Pepa López, Cristina Plazas i Francisco Martínez.

Actriu i directora van treballar per primera vegada el 1989 a la primera pel·lícula de Vergés, *Boom Boom*, amb què va guanyar el Goya a la millor *opera prima*. Anys després repetirien en *Souvenir* (1994) i en la sèrie de TVE

¿Para qué sirve un marido? Però el projecte de *Mari Catúfols* va estar sempre present i pendent. Ja havien treballat les dues juntes en una possible dramatització de la novel·la al costat de Mengual, on es jugava amb un desdo-

blament de la Mari en dos personatges, la Mari xiqueta i la Maria dona. La mort de Mengual el 1992 va acabar truncant el projecte de dramatització de l'obra. "En certa manera —explica Pepa López—, fer aquesta lectura és llevar-nos una espina que teníem clavada." Ara per fi tenen l'oportunitat de dur a terme aquest projecte tantes vegades ajornat que, com diu la mateixa Mari Catúfols a les pàgines de la novel·la, "conta la història d'una dona senzilla". Pepa López també opina que la lectura dramatitzada va molt bé al text. "A la Mari me l'he imaginada físicament, li he vist l'ànima". Sota la direcció de Rosa Vergés, Pepa López tindrà per fi l'oportunitat de donar veu a Mari Catúfols i traslladar tots aquests sentiments i emocions que es desprenen de les pàgines de la novel·la d'Isa Tròlec.

Anna Mateu

Trossos i mossos

Alfons Llorenç

Peset

El mataren a Paterna; les tàpies del cementiri en foren testimoni mut de milers d'assassinats; amb ciment i calç dissimularen el forats dels trets a tan sagrades parets; el mataren el capvespre del 24 de maig del 1941; ho certificà un metge militar: "En el día de hoy, a las dieciocho horas, he reconocido el cadáver de Juan Peset Aleixandre, el cual presenta síntomas de muerte real a consecuencia de heridas múltiples por arma de fuego, en virtud de procedimiento militar." Li havien notificat l'execució tres hores abans. Tenien pressa. Sense més temps que escriure una curta i bella carta d'acomiadament als fills i esposa: "El destí m'ha elegit com a instrument del seu injust dolor... Algun dia la meua Pàtria us retornarà el meu nom com el d'un ciutadà que mai féu res més que servir-la complint els seus deures... Estimeu al proïsme i respecteu-vos vosaltres matei-

Joan Peset, cavaller atent i educat, va prendre partit per la democràcia.

xos... Perdoneu a tots com jo espere ser perdonat."

Rector de la Universitat de València i diputat del Front Popular, savi catedràtic amb tres doctorats i cinc carreres, infatigable i apassionat per la ciència i la reforma de l'ensenyament. Cavaller atent i educat, va prendre partit per la democràcia i pel poble. Moderat i home de pau, va evitar incendis d'esglésies i morts de feixistes. Militars, falangistes, capellans i monges —i el mateix tribunal militar— demanaren l'indult, però res no va reblanir el cor de granit del sanguinari "Centinela de Occidente". Ni pietat, ni perdó; escarmen- tar els vençuts, aniquilar l'adversari, omplir la set de venjança. Amb Companys volien assassinar Catalunya; amb Peset, el País Valencià. Volien matar, la seua "categoria social", "influència moral", prestigi, exemplaritat, la persona i les idees, en versos de l'Estellés: "Tu, l'home bo, tu, l'home intel·ligent, tu, la raó de tot un poble, caus."